

Dunakeszi fekvése

Dunakeszi földrajza

Dunakeszi város a Duna bal partján, Budapesttől mintegy 15 kilométerre északra helyezkedik el. Földrajzi koordinátái: északi szélesség 47. fok 38. perc és keleti hosszúság 19. fok 8. perc. Dunakeszi az Alföld Duna menti síkság nevű középtájához tartozik, azon belül nagy része a Pesti-hordalékkúpsíkság, kisebb része a Vác-Pesti-Duna-völgy kistáják területén fekszik. Dunakeszi Budapesttel, Fóttal, Gödöllővel és a Szentendrei-szigeten a Szigetmonostorhoz tartozó Horánnal határos. Földrajzi helyzetéből adódóan a „főváros, illetve Pest északi kapuja”, és egyben a „Dunakanyar kapuja” is.

Dunakeszi domborzata

Dunakeszi területének nagy része 100 és 160 m közötti tengerszint feletti magasságon helyezkedik el. A Duna mentén, a Vác-Pesti-Duna-völgyhöz tartozó terület a legalacsonyabb, amely enyhén hullámos felszínű síkság. Itt az alacsony- és a magasártér átlagosan 3, illetve 6 méterrel magasabb a Duna 0-pontjánál, és a felszíni formák döntő többségét a folyóvíz romboló (eróziós) és építő, felhalmozó (akkumulációs) tevékenysége alakította ki. A Pesti-hordalékkúpsíksághoz tartozó terület magasabb helyzetű, a Duna I. és II. hordaléktérain alakult ki, kelet felé lépcsőzetesen emelkedik a magasabb teraszok irányába. A nagyjából észak-déli irányú teraszok felszíne a Dunába torkolló kis vízfolyások, a lejtőmozgások és a szél felszínformáló hatása miatt völgyekkel tagolt síksággá alakult.

Dunakeszi vízrajza

A Duna, amely a Volga után Európa második leghosszabb és legbővizűbb folyója, Dunakeszi nyugati határát alkotja. A Szentendrei-szigetnél két ágra szakadt Duna nagy-dunai medrének szélessége Dunakeszinél 500–600 m, vízmélysége a parttól 50–100 m távolságban meghaladja a 2,5 métert. Pontosabb adatok a közelben Budapestnél ismertek, ahol a legnagyobb vízmélység 3 és 10 m közötti, és a vízmélység növekedésével növekvő vízsebesség átlagosan 0,5 m/s, de árvízkor a 2,5 m/s értéket is elérheti. A Duna vízállása, illetve a medrében lefolyó vízmennyiség a csapadékviszonyoknak megfelelően változik. Az Alpokban lehulló csapadék és a hóolvadás miatt évente két árvíz jelentkezik, az egyik a tavaszi jeges árvíz, a másik a kora nyári zöldár. Az árvizek elleni védelmet a folyó mentén épült gátak és a hajózást is elősegítő korábbi mederkotrások biztosítják. A Duna jelenlegi ártere Dunakeszinél kb. 101–102 m tengerszint feletti magasságban van.

Dunakeszi és környezete területén a felszín kelet-nyugati irányú lejtése miatt a kisebb vízfolyások a Gödöllői-dombság felől a Duna völgye felé haladnak. A város déli határánál folyik a Mogyoródi-patak, amely dél felől a Csömöri-patak, észak felől a csatornává alakított Óceán-árok vizét összegyűjtve Újpestnél torkollik a Szilas-patakba, utóbbi végül a Dunába ömlik. A Duna-part menti sávban a folyót több kelet-nyugati irányú rövid kisvízfolyás, vízkiszivárgás éri el, amelyek közül csak a legnagyobbaknak van nevük: a város északi határán a Malom-árokban folyik a Nagycsurgó és a révátkeléstől kissé északra található a Kiscsurgó. Ilyen vízkiszivárgások lépnek ki például a 2-es főúttól a Duna felé eső részen, az ún. Vizes kertek területén is.

Az állóvizet a Szabadságligettől, azaz Dunakeszi-Alsótól nyugatra elhelyezkedő kis lápi tavacsák, valamint a tőzeg- és kavicsbányászat során létrejött mesterséges tavak képviselik (Tőzegtavak, Kavicsbánya-tó, Barrakuda-tó). Jelenleg a Tőzegtavakat a Dunakeszi Tőzegtó Sporthorgász Egyesület, a Kavicsbánya-tavat és a Barrakuda-tavat a Dunamenti Sporthorgász Egyesület használja és kezeli.

A talajvízszint a Duna mentén a felszín közelében, 1 m mélység felett húzódik. Kelet felé a felszín emelkedése miatt egyre mélyebb a helyzete. Így a Dunától 100-200 méterre 1–4 m, 600-700 méterre 4–8 m, majd tovább növekszik, és a legmagasabban fekvő helyeken a 30 métert is meghaladja. A talaj-

víz keletről nyugat felé áramlik, átlagos áramlási sebessége 200 m/év. A felszín alatt változó mélységben, a vízzáró rétegek alatt rétegvíztestek húzódnak, amelyekből 40–50 m mély artézi kutakkal hozzák felszínre a vizet.

Dunakeszi éghajlata

Dunakeszi éghajlata mérsékelt meleg-száraz. Az évi középhőmérséklet 9-10 °C között változik, az évi átlagos csapadékmennyiség 500–550 mm, a napfénytartam kb. 1920-1940 óra/év az 1971 és 2000 között mért adatok alapján. Az uralkodó szélirány északnyugatias, de a déli és az észak-északkeleti szelek sem ritkák. Az átlagos szélesebesség 2-2,5 m/s, ami más hazai területekhez képest kis érték. Ritkán fordul elő 6 m/s-nál nagyobb sebességű, erős szél. A párolgás mértéke meghaladja a csapadék mennyiségét. A Duna közelsége miatt a levegő páratartalma viszonylag nagy, ezért gyakori a ködképződés.

Dunakeszi talaja

A terület talajtani adottságait az éghajlat mellett nagyrészt a felszín közelében elhelyezkedő talajképző kőzetek határozzák meg, amelyeket főként futóhomok, és folyóvízi homokos, kavicsos üledékek alkotnak. Ezért Dunakeszi területén a humuszos homoktalaj a legelterjedtebb. Ennek vízelnyelő és vízvezető képessége igen nagy, illetve nagy, vízraktározó képessége gyenge, vagy közepes, szervesanyagkészlete mindössze 50-100 tonna/hektár, vagy annál kevesebb, ami miatt gyenge a termőképessége. Nagy területet borít réti öntéstalaj is, elsősorban a Duna menti sávban. Helyenként kissé termékenyebb, gyengén savanyú barna erdőtalaj, barnaföld és agyagbemosódásos barna erdőtalaj is képződött. A tőzegtavak környékén réti és lápos réti talajok alakultak ki. A talajok vastagsága általában meghaladja az egy métert.